

Malmö högskola
Rektor
205 06 MALMÖ

(Ert dnr Mahr 14-07/483)

Mats Forslund
Juridiska avdelningen

BESLUT

2007-11-22
Reg.nr 31-4268-07

Anmälan mot Malmö högskola beträffande rätten att få använda högskolans lokaler

Fråga om rätten för ett studentförbund att få använda en högskolas lokaler.

Anmälan

Socialdemokratiska studentförbundet (Förbundet) har genom Sedat Arif uppgett i huvudsak följande i en anmälan. Förbundet önskade genomföra en kampanj och dela ut material vid Lärarutbildningen vid Malmö högskolas lokaler, men fick ett nekande svar. Svaret motiverades med att Förbundet är en politisk förening. Det måste ifrågasättas om högskolan har rätt att neka Förbundet tillträde till lokalerna. Vidare är det nuvarande systemet, enligt vilket studentkåren kan fatta beslut som utestänger studentföreningar från högskolans lokaler bara för att de har en politisk inriktning, inte tillfredsställande.

Förbundet har till sin anmälan fogat en avskrift av 1 kap. 13 § högskoleförordningen, om rätten att få använda undervisningslokaler.

Utredning

Högskoleverket har inhämtat ett yttrande från Malmö högskola. Av yttrandet framgår i huvudsak följande. Malmö högskolas undervisningslokaler är tillgängliga för demokratiskt uppbyggda föreningar för studenter vid högskolan i den omfattning som avses i 1 kap. 13 § högskoleförordningen. Högskolan har tolkat bestämmelsen på så sätt att med ”undervisningslokal” avses lokaler som används för undervisning, men däremot inte entréer, korridorer och andra liknande utrymmen. Den förening som vill nyttja en undervisningslokal måste av praktiska skäl anmäla detta till högskolan i god tid. Vissa lokaler är emellanåt fullbokade och begär en förening att få tillgång till just en sådan lokal har högskolan rätt att hänvisa föreningen till en alternativ mötesplats. Förbundet har, liksom andra demokratiskt uppbyggda studentföreningar vid högskolan, rätt att använda undervisningslokalerna i enlighet med innehållet i den nämnda bestämmelsen. – Vid det aktuella tillfället nekades Förbundet tillgång till den ljusgård som ligger i anslutning till entrén till lärarutbildningens byggnad. Lärarutbildningen har uppgett att såväl Förbundet som andra politiska partier har nekats tillgång till ljusgården. Det har dock

upplåtits permanent plats för de två lärarfackliga organisationerna. Därutöver anordnar både lärarutbildningen, studentkåren och högskolan egna arrangemang i ljusgården till vilka olika typer av organisationer bjuds in. Det strider inte mot högskoleförordningen att neka Förbundet tillträde till ljusgården eftersom det utrymmet inte är att betrakta som en undervisningslokal. – Beslut om lokalanvändningen fattas av högskolan och inte av studentkåren.

Förbundet har yttrat sig och anfört i huvudsak följande. Malmö högskolas tolkning av innehållet i 1 kap. 13 § högskoleförordningen måste ifrågasättas. I bestämmelsen används utöver begreppet ”undervisningslokaler” även begreppet ”möteslokaler”. Högskolans förklaring är ytterligare ett sätt att begränsa Förbundets tillgång till lokalerna. Syftet med bestämmelsen är rimligtvis att föreningar ska kunna informera studenter. Information ges vanligtvis inte i stora föreläsningssalar, utan i allmänna utrymmen. Vid kampanjer försöker förbundet att vara till så lite besvär som möjligt genom att i god tid anmäla besöket, respektera brandskyddsföreskrifter och inte försvåra passage eller föra störande ljud. Vidare finns en vilja till att föra en dialog om exakt var i ljusgården företräddarna för Förbundet ska anvisas plats. – Högskolan har i sitt yttrande uppgett att fackföreningar för lärare får ta ljusgården i anspråk. Det är tveksamt om högskolan ska göra en kvalitativ bedömning av vilken förening som ska ”premieras” och vilken förening som ska ges en mer undanskymd plats. Ingenting skiljer Förbundet från de fackliga organisationerna. – Högskolan begränsar genom sitt agerande Förbundets och dess medlemmars rättigheter enligt regeringsformen, såsom yttrande-, informations- och mötesfriheten. – Det är märkligt att högskolan tidigare har hänvisat till studentkåren när det gällt lokalanvändningen, men att det nu tycks gälla en annan ordning.

Rättsliga utgångspunkter

Av 1 kap. 9 § regeringsformen följer att domstolar samt förvaltningsmyndigheter och andra som fullgör uppgifter inom den offentliga förvaltningen ska beakta allas likhet inför lagen samt iaktta saklighet och opartiskhet i sin verksamhet.

Av 1 kap. 13 § högskoleförordningen (1993:100) framgår att en högskola är skyldig att låta en demokratiskt uppbyggd förening för studenter vid högskolan använda undervisningslokalerna vid en sammankomst som föreningen anordnar för sina medlemmar, om sammankomsten hålls för upplysning, meningsyttring eller annat liknande syfte eller för framförande av konstnärligt verk. Den som av föreningen har bjudits in för att medverka vid sammankomsten får inte vägras tillträde till möteslokalerna. Det sagda gäller inte om det är antagligt att det vid sammankomsten kommer att uppstå någon allvarlig ordningsstörning eller inträffa någonting som strider mot lag. Det sagda gäller inte heller om föreningens användning av lokalerna är oförenlig med högskoleverksamhetens behöriga gång eller med högskolans förpliktelser mot tredje man.

Högskoleverkets bedömning

Förbundet har gjort gällande att det har nekats tillträde till Malmö högskolas lokaler, där Förbundet ville dela ut informationsmaterial och träffa sina medlemmar. Förbundet har hänvisat till 1 kap. 13 § högskoleförordningen.

Högskoleverket kan konstatera att en högskola enligt den återopade bestämmelsen är skyldig att låta en demokratiskt uppbyggd förening för studenter vid högskolan använda undervisningslokalerna för vissa typer av sammankomster. Lagrummet torde dock inte vara tillämpligt i det aktuella fallet, eftersom Förbundet inte utgör en sådan förening för studenter vid högskolan som lagstiftaren har avsett.

Förbundet har vidare anfört att högskolans agerande medför att Förbundets och dess medlemmars yttrande-, informations- och mötesfrihet inskränks.

Justitieombudsmannen (JO) har vid flera tillfällen uttalat att en skola inte är att anse som allmän plats och att skolledningen därför har rätt att neka utomstående tillträde till skolan, exempelvis av ordningsskäl (se JO:s ämbetsberättelse 1991/92 s. 348 och 1995/96 s. 396 f.). JO har vidare anfört att yttrandefriheten enligt regeringsformen inte innefattar någon rätt för medborgarna – eller en sammanslutning av sådana – att få tillträde till en skola för att där sprida ett budskap. På motsvarande sätt förhåller det sig med den i tryckfrihetsförordningen garanterade rätten att sprida tryckta skrifter. Skolledningen kan dock ge tillstånd för utomstående att i skolan sprida information eller tryckta skrifter. Vid ställningstagandet om t.ex. ett politiskt parti i detta syfte ska få tillträde till en skola måste skolledningen beakta den övergripande bestämmelsen i 1 kap. 9 § regeringsformen (se bl.a. JO:s beslut den 26 oktober 2007 i dnr 4192-2006). Av bestämmelsen i regeringsformen framgår att domstolar samt förvaltningsmyndigheter och andra som fullgör uppgifter inom den offentliga förvaltningen ska beakta allas likhet inför lagen samt iakttä saktighet och opartiskhet.

Malmö högskolas lokaler är således inte att anse som allmän plats och högskolans ledning kan därför neka utomstående tillträde till lärosätets lokaler. Högskolan måste dock, liksom i all sin verksamhet, fästa avseende vid innehållet i 1 kap. 9 § regeringsformen. Lärosätet torde exempelvis inte kunna utestänga vissa politiska förbund, men inte andra på grund av deras ideologiska inriktning. Förbundet har inte framfört att det skulle ha särbehandlats jämfört med något annat politiskt studentförbund. Av utredningen har inte heller framkommit något som tyder på att högskolan skulle ha agerat osakligt eller partiskt när Förbundet nekades tillträde till den ifrågavarande ljusgården. Högskoleverket utgår därför ifrån att Malmö högskola har tagit hänsyn till bestämmelsen i regeringsformen och finner inte anledning att vidta några ytterligare åtgärder.

Med dessa besked avslutas ärendet.

På Högskoleverkets vägnar

Teresa Edelman
Beslutande verksjurist

Mats Forslund
Föredragande verksjurist

Kopia för kännedom till:
Socialdemokratiska studentförbundet genom Sedat Arif